

TETRALERT / PRIVATE TAX & LITIGATION

SCHENKING VAN EEN LEVENSVZERKERINGSOVEREENKOMST IN HET VLAAMS GEWEST, UITSPRAAK GRONDWETTELIJK HOF: APPELS EN PEREN ZIJN NIET TE VERGELIJKEN

In [zijn arrest van 28 februari 2019 \(rolnummer 6075\)](#) heeft het Grondwettelijk Hof het standpunt van de Vlaamse decreetgever op het vlak van de schenking van een levensverzekeringsovereenkomst (hierna « LVO ») bevestigd: erfbelasting zal verschuldigd zijn op de meerwaarde die aangroeide tussen het moment van schenking en het overlijden van de schenker van de levensverzekering.

A. VOORGESCHIEDENIS : VLABEL VS. FEDERALE BELASTINGADMINISTRATIE EN DVB

Erfbelasting is verschuldigd op de waarde van al hetgeen uit de nalatenschap van een rijksinwoner wordt verkregen. Hierbij worden onder meer alle goederen bedoeld die zich in het vermogen bevinden op het ogenblik van het overlijden, ongeacht of deze worden verkregen door wettelijke erfopvolging, uiterste wilsbeschikking of contractuele erfstelling. Naast de bestaande goederen op het ogenblik van het overlijden kan eveneens erfbelasting verschuldigd zijn door het spelen van “wettelijke ficties” met betrekking tot goederen die – juridisch beschouwd - het vermogen van de erflater reeds hadden verlaten vóór zijn overlijden.

Bij het sluiten van een levensverzekeringsovereenkomst verkrijgt de verzekeringsnemer bepaalde rechten: om de overeenkomst gedeeltelijk of volledig af te kopen, om de overeenkomst in pand te geven, om een of meerdere begunstigden aan te duiden enz. Wanneer de verzekerde overlijdt loopt de overeenkomst ten einde en is de verzekeraar gehouden de sommen door te storten aan de begunstigden. De begunstigden genieten - in rechte - van een beding dat in hun voordeel door de erflater werd opgemaakt. Zonder de wettelijke fictie zouden deze sommen aan erfbelasting ontsnappen. Deze wettelijke fictie is opgenomen in artikel 2.7.1.0.6, § 1, eerste lid Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF): alle sommen, renten of waarden die kosteloos aan een persoon kunnen toekomen bij het overlijden van de erflater, ingevolge een contract dat een door de erflater of door een derde in het voordeel van die persoon gemaakt beding bevat, worden geacht als legaat te zijn verkregen door die persoon. Het derdenbeding opgenomen in de levensverzekeringsovereenkomst wordt dus fictief gelijkgesteld met een legaat.

Wat in het geval van schenking van een overeenkomst ?

Indien de verzekeringsnemer, en verzekerd hoofd, (A) de overeenkomst overdraagt aan zijn nakomeling of aan eender welke begunstigde (B), is er dan nog een beding ten behoeve van een derde? Ten gevolge van deze schenking wijzigt de verhouding A-A-B in een verhouding B-A-B. Vroeger werd aangenomen dat door deze schenking geen erfbelasting verschuldigd was omdat de nieuwe verzekeringsnemer aldus ten behoeve van zichzelf zou hebben bedingen (cf. brief van 9 april 2013 van de Dienst Patrimoniumdocumentatie, nr. EE/105.349, alsmede enkele beslissingen van de DVB – 2016.813 van 6 juli 2017, 2018.0332 van 5 juni 2018).

SCHENKING VAN EEN LEVENSVZERKERINGSOVEREENKOMST IN HET
VLAAMS GEWEST, UITSpraak GRONDWETTELIJK HOF: APPELS EN
PEREN ZIJN NIET TE VERGELIJKEN

Standpunten nr. 15133 et 15142 van 12 oktober 2015 en 21 december 2015

VLABEL oordeelde dat een schenking de gelijkstelling aan een legaat zoals bedoeld in artikelen 2.7.1.0.6. en art. 2.7.1.0.8. VCF niet tenietdoet. Volgens VLABEL ontving de initiële begunstigde bij het overlijden de sommen van de verzekeraar op grond van het oorspronkelijke beding in zijn voordeel, en ontsnapt hij niet aan de erfbelasting, hoewel dergelijke schenking evenzeer het recht inhoudt om begunstigten aan te duiden.

Decreet van 23 december 2016 : einde van de controverse ?

De Vlaamse decreetgever diende tussen te komen om een einde te stellen aan deze controverse en aan de kritiek op VLABEL. Met die tussenkomst zag VLABEL evenwel haar standpunt bevestigd. Het decreet had immers tot doel om de sommen die elke begunstigde van een levensverzekeringsovereenkomst bij het overlijden van de initiële verzekeringsnemer ontvangt aan de erfbelasting te onderwerpen, en zulks ongeacht of die overeenkomst al dan niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een schenking en al dan niet aan schenkbelasting werd onderworpen.

Magere troost

Met het oog op een gelijke behandeling en ter vermindering van een dubbele (economische) belasting voorziet het decreet wel in een vermindering van de belastbare grondslag voor de erfbelasting met het bedrag dat heeft gediend als grondslag voor de heffing van de schenkbelasting. Met andere woorden zal enkel de meerwaarde die verwezenlijkt werd tussen de schenking en het overlijden aan erfbelasting onderhevig zijn.

B. AAN HET GRONDWETTELIJK HOF WERD GEVRAAGD OF DE VERSCHILLENDE BEHANDELING VAN BEGIFTIGDEN VAN ROERENDE GOEDEREN GERECHTVAARDIGD KAN WORDEN?

Stel dat A twee kinderen heeft, B en C. A gaat over tot twee schenkingen: aan B geeft hij een aandelenportefeuille t.w.v. 1 000 000,00 euro, en aan C een levensverzekeringsovereenkomst met een afkoopwaarde van 1 000 000,00 euro ten tijde van de schenking. Beide schenkingen worden geregistreerd en onderworpen aan een schenkbelasting t.w.v. 30 000,00 euro. A overlijdt vervolgens. Bij zijn overlijden is de waarde van zowel de aandelenportefeuille als de levensverzekeringsovereenkomst gestegen. Waar B geen rechten meer verschuldigd zal zijn, zal C erfbelasting moeten betalen op deze meerwaarde.

Hoe kan deze verschillende behandeling worden gerechtvaardigd?

Geen antwoord van het Grondwettelijk Hof ?

Ook al wilde het Grondwettelijk Hof begrip hebben voor de wens van de decreetgever om elke uitkering van een levensverzekeringsovereenkomst aan belasting te onderwerpen op het ogenblik van het overlijden, zodat begunstigten van zulke overeenkomsten gelijk worden behandeld ongeacht of er een schenking gebeurde of niet, werd geen antwoord gegeven op voormelde vraag. Het Hof riep weliswaar de bijzondere aard in van de levensverzekering als investeringsgoed, zonder daar inhoudelijk op in te gaan. Het Hof overwoog enkel dat zulke verzekering toelaat dat na de schenking een hogere waarde wordt verkregen dan de afkoopwaarde op het moment van de schenking, en dit zonder dat de begunstigde enige prestaties levert. De vraag rijst of dezelfde vaststelling ook niet geldt voor een aandelenportefeuille? Volgens het Grondwettelijk Hof zou de begiftigde-begunstigde pas bij het overlijden van de initiële erflater-verzekeringsnemer de prestaties verkrijgen, die voortvloeien uit de rechtsverhouding met de verzekeraar.

SCHENKING VAN EEN LEVENSVZERKERINGSOVEREENKOMST IN HET VLAAMS GEWEST, UITSPRAAK GRONDWETTELIJK HOF: APPELS EN PEREN ZIJN NIET TE VERGELIJKEN

Wat dient te worden besloten?

Volgens het Grondwettelijk Hof heeft de Vlaamse decreetgever doelbewust gekozen om de sommen die een begunstigde ontvangt uit een levensverzekeringsovereenkomst aan erfbelasting te onderwerpen, vermits de overeenkomst in werkelijkheid bij het overlijden afloopt en de begunstigde dan pas verkrijgt was de verzekeringsnemer hem daadwerkelijk heeft willen overdragen. Dit is niet het geval voor andere goederen. Volgens het Grondwettelijk Hof vermocht de decreetgever dit verschil in behandeling tot stand brengen. Appels en peren zijn met name niet te vergelijken. We betreuren echter dat er geen duidelijker onderscheid werd gemaakt. Dit arrest laat de rechtspraak met veel vragen na.

C. RELEVANTIE VOOR OVERIGE GEWESTEN?

Uit dit arrest kan worden besloten dat een schenking van een levensverzekeringsovereenkomst in de twee andere gewesten wel nog mogelijk is en in dat geval, althans in de huidige stand van de wetgeving, geen successierechten verschuldigd zijn op enige meerwaarde.